

ROZLIČNOSTI

Môžeme si predplatiť službu, ktorá je zadarmo?

S výrazným rozširovaním elektronických médií a sociálnych sietí preniká do slovenčiny mnoho anglicizmov. V jazykovej praxi je tendencia prekladať ich, resp. hľadať vhodné slovenské ekvivalenty. Ako sa dá nahradiť anglické slovo *subscription*? Je možné ho preložiť ako *predplatné* (keď sa použije vo význame, pri ktorom nejde o platenú službu) napriek tomu, že sa v slovníku uvádza, že *predplatné* je istá suma? V akých významoch sa v súčasnej slovenčine používa slovo *predplatné*? Môžeme uvažovať o *predplatnom* aj v prípade, že nejde o platenú službu? S takýmito otázkami sme sa stretli v jazykovej poradni.

Pozrime sa najprv na anglické slovo *subscription*, ktoré chceme nahradiť slovenským ekvivalentom. V anglickom slovníku Oxford Learner's Dictionaries¹ sa pri ňom uvádzajú dva významy: 1. an amount of money that you pay regularly to receive a service, be a member of a club, support a charity or receive regular copies of a newspaper or magazine; the act of paying this money (suma peňazí, ktorá sa platí pravidelne za sprístupnenie služby, poplatok za členstvo v klube, pravidelná finančná podpora charity, pravidelné predplatné časopisov a novín; zaplatenie tejto sumy peňazí), 2. the act of people paying money for something to be done (zaplatenie za vykonanie niečoho /práce alebo služby/; voľný preklad autorky). Z uvedeného vyplýva, že v anglickom jazyku sa toto slovo používa aj vo význame „suma, ktorá sa platí za využitie nejakej služby“. Na internete sa popri substantíve *subscription* stretneme aj s anglickým slovesom *subscribe*, ktoré má v uvedenom slovníku niekoľko významov, jedným z nich je význam 2. to arrange to have regular access to an electronic information service or other internet service

---

Príspevok bol vypracovaný v rámci grantového projektu VEGA č. 2/0133/20 Slovenský právopis a jeho pravidlá v kontexte súčasnej jazykovedy a jazykovej praxe.

¹ Slovník je dostupný na <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>.

(zabezpečiť si pravidelný prístup k elektronickým alebo internetovým službám; voľný preklad autorky). Takto sa v slovenčine používa aj slovo *odber*, najmä v rámci sociálnych sietí a rôznych streamovacích služieb (zabezpečujúcich nepretržitý prenos zvukového a audiovizuálneho obsahu).

Anglické substantívum *subscription* sa podľa Anglicko-slovenského slovníka (1999, s. 1008) do slovenčiny prekladá ako „predplatné, abonmán; *have a s. for a newspaper* predplácať si noviny; *take out a s. to a magazine* predplatiť si časopis“, preto sa pozrieme na významy týchto slov v slovenčine. V Krátkom slovníku slovenského jazyka (2020, s. 552; ďalej KSSJ) sa pri hesle *predplatné* uvádza význam „suma, ktorá sa za niečo objednané zaplatí vopred: *mesačné p. za noviny*“. Napriek slovníkovej definícii sa v jazykovej praxi pri slove *predplatné* stretáme aj s významom vyjadrujúcim službu alebo produkt, teda neznamená len „sumu, ktorú uhradíme“, ale prirába význam „produkt (alebo služba), ktorý si na určitý čas predplatíme“. Vidíme to aj na príkladoch zo Slovenského národného korpusu (ďalej SNK)²: *Objednávam si predplatné denníka SME na jeden mesiac. – Predplatné vám vybavíme priamo v našej redakcii. – Dĺžka predplatného 6 mesiacov, cena predplatného 78 €. – K ročnému predplatnému dostanete zdarma kupóny.* Zaujímavé je spojenie *cena predplatného*, pri ktorom je významový posun evidentný. Ak chce autor textu vyjadriť explicitne, že ide o cenu, je zrejmé, že nevníma predplatné ako sumu, ale ako produkt, ktorý si na istý čas zabezpečuje. V tomto prípade by sme odporúčali používať slovo *odber* namiesto slova *predplatné*. Význam slova *odber* zahŕňa aj podľa slovníkov príjem tovaru (presné slovníkové znenie významov uvádzame ďalej), čo dokazujú aj výskyty tohto slova v SNK v súvislosti s platením, resp. službou: ... *dokumentoval rázne šetrenie zrušením odberu novín. – Vaši čitatelia majú často problémy s odberom SME či s predajom vašich novín v stánkoch. – Preverovaním v rozšírenom kontrolovanom období sme zistili, že šiestim klientom bol neoprávnene účtovaný výdaj ich prostriedkov z depozitnej pokladne za nákup a odber tlače v celkovej sume vyše 2 162 €. – V prípade, že si chcete kvôli súť aži zabezpečiť odber väčšieho množstva novín, volajte...* Synonymom (porov. Synonymický slovník slovenčiny, 1995, s. 530) slova *predplatné* je *abonmán*. Podľa Slovníka súčasného slovenského jazyka A –

² <https://bonito.korpus.sk/>

G (2006, s. 59; ďalej SSSJ) je *abonmán* 1. objednávka so zaplatením vopred, abonencia, predplatenie; 2. suma, ktorou si predplatiť zabezpečuje pravidelné dodávanie časopisu al. vstup do divadla, na koncert a pod., predplatné.

Čo však v prípade, ak si chceme dopredu zabezpečiť na nejaký čas službu, za ktorú nebudeme platiť? Už aj zo samotnej štruktúry slova *predplatné*, resp. *predplatiť* vyplýva, že ide o finančné vyplatenie služby. Preto ak uvažujeme o službe zadarmo, musíme sa pokúsiť nájsť iné pomenovanie. Aj v tomto prípade možno použiť slovo *odber*, ktoré má podľa KSSJ význam „odoberanie niečoho“, pričom môže ísť o produkt alebo službu, ako vyplýva z uvedených príkladov: *zvýšený o. plynu; o. krvi, o. tlače*. V SSSJ O – Pn (2021, s. 215) nájdeme pri slove *odber* význam 2. príjem, získavanie nejakého tovaru na základe vopred dohodnutých obchodných (dodávateľsko-odberateľských) vzťahov. Podľa slovníkovej definície takýto príjem tovaru môže, ale nemusí byť soplátneý. Zo SNK sme vybrali príklady používania slova *odber* ako bezplatnej služby: *Na odber tém sa zariadenia prihlasujú správou typu SUBSCRIBE a broker odber potvrdí správou SUBACK. Odber je možné zrušiť správou typu UNSUBSCRIBE. – Popri možnosti vyhľadávania sa dá prostredníctvom e-mailu prihlásiť na odber noviniek a divák je pravidelne informovaný o ďalších operných predstaveniach, ktoré môže sledovať z pohodlia domova úplne zadarmo. – Zaregistrujte sa na bezplatný odber aktuálnych informácií priamo na váš e-mail. – Takéto notifikácie podľa úradu dostávajú aj používatelia, ktorí sa neprihlásili na odber videí zo súvisiacich YouTube kanálov*. Vybrané príklady potvrdzujú, že v súčasnosti sa s bezplatným získavaním (najmä elektronických) informácií a služieb spája slovo *odber*, nie *predplatné*.

Na záver môžeme konštatovať, že slovo *predplatné* sa používa popri význame „suma“ uvedenom v slovníkoch aj v novom význame „služba, za ktorú si človek dopredu zaplatí“. Popritom v jazykovej praxi funguje slovo *odber*, ktoré sa najmä v elektronickej komunikácii využíva (podobne ako slovo *predplatné*) na označenie činnosti, ktorou si zabezpečíme nejakú službu dopredu na istý čas. Rozdiel je v tom, že pri odbere sa za službu nemusí vždy platiť (porov. príklady vyššie). Aj preto pri preklade slova *subscription* vo význame „zabezpečenie neplatenej služby“ odporúčame ako jeho slovenský ekvivalent slovo *odber*.

Daša Nemcová

Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, v. v. i.

LITERATÚRA

Anglicko-slovenský slovník. Red. J. Fronek – P. Mokrň. Bratislava: Veda 1999. 1 221 s.

Krátky slovník slovenského jazyka. Red. J. Kačala – M. Pisárčiková – M. Považaj. 5., dopl. a upr. vyd. Bratislava: Matica slovenská 2020. 960 s.

Slovník súčasného slovenského jazyka A – G. Red. K. Buzássyová – A. Jarošová. Bratislava: Veda 2006. 1 134 s.

Slovník súčasného slovenského jazyka O – Pn. Red. A. Jarošová. Bratislava: Veda 2021. 1 127 s.

Synonymický slovník slovenčiny. Red. M. Pisárčiková. Bratislava: Veda 1995. 998 s.